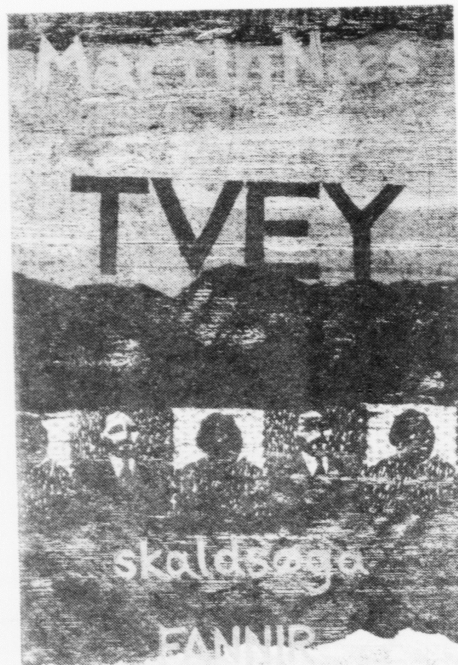

Martin Næs: *TVEY. Skaldsøga.*
Kápmýnd: Marius Olsen. 140,00 kr.
Forlagið Fannir.

Føroyskt innankæti

Martin Næs er ikki nakar flennibitur. Heldur má hann kallast álvarsmaður, tó ikki av tí brúnasiða slagnum. Ein eigur kortini ikki altíð at hyggja at haminum. Tí við síni fyrstu skaldsøgu hevur Martin avdúkað, at hann er humoristur. Ein innankátur og ikki sørt speiskur eygleiðari. Nú skal eg ikki siga, at tú stingur teg til blóðis av skaldsøguni *Tvey*. Men hon prikar. So mikið, at teg, sum annars ikki havna slikum heilivági, fáa okkurt at hugsa um.

Høvudspersónarnir í bókini hjá Martini eru ein eldri kona, sum skal til Danmarkar á sjúkrahús, og ein ungur havbúnaðarfrøðingur, sum skal til Íslands á ein fund. Hesi bæði umskarast á flogvøllinum, og burtur úr hesi umskaran er tann ytri tráðurin í skaldsøguni spunnin. Hóast ferðir teirra eru heilt ymskar — uppi við ferðina hjá Trinu loðar feigd, tann hjá Bjarka er ein av hesum marglætisferðunum, sum ferðingur spæla sær við nú á døgum — líkjast tær kortini í tí, at tær hjá báðum undirstrika eina vandastøðu. Hjá Trinu — sum andaliga veit, hvar hon flýtur — er vandin av líkamligum slag. Hjá Bjarka — sum handaliga hvílir á mjúkum høgindum — er vandin harafturimóti av moralskum slag.

Vit fáa ikki nógv at vita um lívið hjá Trinu og Bjarka, og á ein hátt ber tí til at siga, at henda skaldsøgan hevur stutt-søgudám. Martin hevur heldur ikki sett

sær sum mál at lýsa Trinu og Bjarka gjølla sum menniskju. Heldur vil hann gjøgnum tey siga okkum eitt sindur um Føroya støðu í lotuni. Hvi leika vit ferðingur so í? Hvat er tað fyrri longbrá, sum vit so sansaleys og algoyst renna eftir? Eg fari ikki at siga, at Martin er nakar djúpur heimspekingur, og steinur teirra visu liggur ikki fjaldur í hesi bók. Men hovundurin ger vart við nokkur ting. Flýggjan, hugs eg, er eitt høvuðstema í hesi bók. Flýggjan — undan ábyrgd, undan sannleikanum, undan veruleikanum. Tann stutta søgan um ferðamannin, sum Bjarki sær umborð á Pride, verður til samfelagsliga viðmerking:

„Hann sat og eygleiddi ein mann, legði kabal. Knappliga skimaðist maðurin í allar ættir. Fleiri ferðir sat hann soleiðis og snaraði sær á. Hetta tóktist Bjarka legði. Hann kundi ikki lata vera at eygleiða mannin. Men so alt í einum gjørdi maðurin okkurt við kortini á borðinum, — og eftir tað helt hann nøgdur áfram at spæla kort. — Hann svikaði, men ansaði væl eftir, at eingin sá tað.

— Sum ein kann vera býttur. At royna at lumpa seg sjálvan.“

Kortini er tað júst hetta, Bjarki eisini roynir. Tað lukkast honum bara ikki so væl.

Í *Tvey* eru nokur hjáevni. Eitt teirra er

samband Føroya við Ísland. Longu fyrri 100 árum síðani gjørdi Jóannes Patursson í Føringatiðindi vart við hetta merkiliga og rangvørga, at litlasystir og stórasystir í Atlantshavinum ikki vilja kennast við hvørja aðra, hóast tær eru so nær skyldar. Martin tekur hetta evnið upp, men skemtandi, ikki við fremstafingri á lofti. Í 10. parti í bók síni letur hann Bjarka og ein íslending hittast í eini matarhøll í Reykjavík. Soleiðis lýsir Martin fundin millum ein nútíðar Sigmund Brestisson og ein Egil Skallagrímsson frá 1990:

„Tá ið Bjarki kom inn í matarhøllina og skuldi fara at fáa sær at eta náttúrða, var einki borð leyst. Hann stóð og skimaðist eina lotu og gjørdi so av at setast við eitt borð, har maður í bestu árum sat og seyp suppu. Bjarki heilsaði, í tí hann setti seg. Maðurin nikkadi, men segði einki.

Útvarpsmaðurin talaði enn um lundar. Bjarki gjørdist forvitin og spilaði oyruni út, tí nú vildi hann hava at vita, um tað kanska var nakað, sum bagdi tí íslenska lundastovninum.

Maðurin hinumegin borðið hevði sæð, at Bjarki sat og lurtaði eftir útvarpinum.

— No good, segði hann og risti við hovdinum, meðan hann peikadi út í hornið, har hátalarin hekk.

Bjarki hvakk við.

— Very bad, segði maðurin.

— Nej, det var ikke så godt, glapp burtur úr Bjarka. Uttan at vita av tí svaraði hann á danskum.

Tann varligi humorin hjá Martini Næs roynist so mikið væl, at *Tvey* má sigast at vera ein stuttlig bók. Sjálvt søgan um lundafyrilestur — sum er í so biling — er so væl fortald, at tú flennir í kiki, tá tú lesur hana. Men Martin dugir eisini ein meira hættiligan leik við margtýddum sýmbolum. Eitt gott dømi um henda leik er „alirungurin“, sum bæði peikar á róa kradding og vakurleikaleysan seksualitet.

Tvey er ikki av tyngstu skaldsøgum. Hinvegin hevur hovundurin dugað ikki at drigið meira tilfar fram á bakarans borð, enn hann er mentur at baka eitt breið av. Skaldsøgan er tí — innan fyrri sín karm — heilskað. Hon ber síni ætlan uppi. Afrat tí kemur, at eingi ávarandi basúnlið og lítið av keðsamari prædiku eru í henni. Føroyar verða vistar at vera ein futuristisk starvsstova, har moralska kjølfestán hjá okkum øllum er fyrri somu hóttaðum og avbjóðingum.

Eg haldi, at Martin við hesi bók hevur víst, at hann eina aðru ferð kundi gloypt um meira uttan at sett tað í rangastrúpan.

Hanus Andreasen